

Likumdošanas apskats 2011. gada decembris

KORPORATĪVĀS TIESĪBAS

Tiesu prakse un nozares ziņas

[AT Senāts ir secinājis, ka Ministru kabineta rīkojums par privātā kapitāla piesaistīšanu ir nepieciešams arī tad, ja pamatkapitāls tiek palielināts maksātnespējīgai valsts kapitālsabiedrībai.](#)

PATĒRĒTĀJU TIESĪBAS

Tiesu prakse un nozares ziņas

[Eiropas Savienības Tiesa apvienotajās lietās C446/09 un C495/09 ir noteikusi, ka no trešās valsts ievestas preces, kuras ir Savienībā ar autortiesībām aizsargātas preces pakalparinājums, nevar tikt automātiski uzskatītas par „viltotām precēm”, ja tās ir ievestas Savienības muitas teritorijā. Par „viltotām precēm” tās var atzīt tikai gadījumā, ja ir pierādīts, ka tās ir ievestas ar mērķi laišanai pārdošanā Eiropas Savienībā.](#)

ADMINISTRATĪVO TIESĪBU JOMA

Normatīvie akti

[Eiropas Savienības Parlamenta un Padomes Regula \(ES\) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību](#)

Spēkā no: 28.12.2011

Spēkā ir stājies jauna Regula, ar kuru ir paredzēts novērst situācijas, kad vairumtirgotāji gūst ienākumus no tirgus ļaunprātīgas izmantošanas. Eiropas Savienībā turpmāk notiks neatkarīga vairumtirgotāju pārraudzība, lai dalībvalstis varētu novērst vai pat sodīt konkurenci kropļojošas aktivitātes.

Regula aizliedz fiktīvu procedūru, informācijas vai citu tirgus manipulāciju izmantošanu, tostarp baumu un maldinošas informācijas izplatīšanu plašsaziņas līdzekļos un internetā par piedāvājumu, pieprasījumu vai cenu. Dalībvalstis izstrādās noteikumus par sankcijām attiecībā uz šīs regulas pārkāpumiem, kur sankciju apmērs tiks noteikts tai skaitā arī no nodarītā kaitējuma patērētājiem.

[Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās enerģoresursus, un cenu noteikšanas kārtību”.](#)

Spēkā no: 03.12.2011

No Ministru kabineta noteikumiem tiek izslēgts izcelsmes apliecinājumu regulējums, jo turpmāk tā izsniegšanas kārtību regulēs atsevišķi Ministru kabineta noteikumi. Vienlaicīgi, ievērojot Elektroenerģijas tirgus likumā veiktos grozījumus, kas paredz licencēšanu aizstāt ar reģistrēšanu, noteikumus veikti attiecīgi tehniski grozījumi. Tiek precizēts noteikumu punkts, kas regulē elektroenerģijas obligātā iepirkuma īstenošanas kārtību precizējot, ka lai pārdotu elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, elektrostacija jāpieslēdz licencēta sistēmas operatora tīklam.

[Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi](#)

Spēkā no: 2011.12.08

Jaunais normatīvais akts nosaka kārtību, kādā elektroenerģijas lietotājam piegādā elektroenerģiju un pārtrauc tās piegādi, elektroenerģijas tirgus dalībnieku tiesības un pienākumus, tirgotāja maiņas kārtību, kārtību, kādā publiskais tirgotājs piegādā elektroenerģiju saistītajiem lietotājiem, kuru elektroietaises pieslēdz sadales sistēmas operatora - publiskā tirgotāja izveidotāja – tīklam, kā arī kārtību un gadījumus, kādos sistēmas operators vai tirgotājs drīkst pārtraukt elektroenerģijas piegādi tiem lietotājiem, kuri nav samaksājuši par saņemto elektroenerģiju vai sistēmas pakalpojumiem vai nav izpildījuši citas saistības pret sistēmas operatoru vai tirgotāju. Ar šo noteikumu spēkā stāšanās spēku zaudē Ministru kabineta 2009.gada 21.jūlija noteikumi Nr.793 “Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi”.

Normatīvo aktu projekti

[Personu apliecināšanu dokumentu likums](#)

Izskatīts 2. lasījumā: 08.12.2011

Ir iepilnātos pieņemti jaunu Personu apliecināšanu dokumentu likumu, kurš aizstās šobrīd spēkā esošo 2002. gada 23. maija likumu. Iepilnātā likuma mērķis ir noteikt personu un tās tiesisko statusu apliecināšanu un ceļošanas dokumentus, un šo dokumentu aizvietojošus dokumentus.

Iepilnātajā likumā ir paredzēts noteikt, ka personu apliecināšanu dokumenti būs personas apliecināšanu un pase. Saskaņā ar likumprojekta 6. panta ceturto daļu Ministru kabinets būs deleģēts izstrādāt noteikumus saistībā ar personu apliecināšanu ieviešanu aprītē, kā arī likumprojekts paredz, ka Ministru kabinets attiecīgos noteikumus ievieš līdz 2012. gada 1. aprīlim.

Tiesu prakse un nozares ziņas

[Satversmes tiesa ir ierosinājusi lietu par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta otrās daļas atbilstību Satversmes 92.pantā garantētajām tiesībām uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā. Apstrīdētā norma noteic, ka juridiskajai personai \(komersantam\) ir tiesības uz atlīdzinājumu tikai par personisko kaitējumu, kas nodarīts tās darījumu reputācijai, komercnoslēpumam un autortiesībām.](#)

[AT Senāts ir norādījis, ka sarunu procedūras ietvaros slēdzot atkārtotu pakalpojuma līgumu, pakalpojuma sniedzējs nevar pajauties, ka sākotnējam līgumam identiska cena būs arī atkārtotajam līgumā. Pasūtītājam un pakalpojuma sniedzējam ir jāvienojas par jaunu līguma cenu.](#)

[AT Senāts ir norādījis, ka tiesības saņemt atbildi uz iesniegumu pēc būtības, neietvert tiesības saņemt amatpersonas viedokli, tāpēc viedokļa izteikšanas pārbaude neietilpst administratīvo tiesu kompetencē.](#)

NODOKĻU TIESĪBAS

Normatīvie akti

[Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likums](#)

Spēkā no: 15.12.2011

Likuma mērķis ir sekmēt fizisko personu mantiskā stāvokļa, ienākumu un izdevumu atbilstības un attiecīgi nodokļu samaksas un ienākumu legalitātes kontroles iespējas, kā arī dot iespēji fiziskām personām deklarēt iepriekš nedeklarētos ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamos ienākumus, izņemot tos ienākumus, kuru personai bija tiesības nedeklarēt. Sīkāk par šo likumu lasiet BORENIUS sagatavotajā [aprakstā](#).

[Grozījumi likumā „Par pievienotās vērtības nodokli”.](#)

Spēkā no: 2011.01.01

Ar grozījumiem likums papildināts ar regulējumu par “reverso” (apgrieztu) PVN piemērošanas kārtību būvniecības pakalpojumiem, kā arī metāllūzņu piegādēm un ar tām saistītiem pakalpojumiem. Tādējādi par iekšzemē sniegtajiem būvniecības pakalpojumiem PVN aprēķinās un maksās valsts budžetā būvniecības pakalpojumu saņēmējs, savukārt par iekšzemē veiktajiem darījumiem ar metāllūzņiem PVN aprēķinās un maksās valsts budžetā metāllūzņu saņēmējs (pircejs) vai ar metāllūzņu piegādi saistīto pakalpojumu saņēmējs.

[Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli”.](#)

Spēkā no: 2011.01.01

Grozījumi paredz, ka ar nodokli netiks apliktas sociālās dzīvojamās mājas un sociālie dzīvokļi, jo nekustamā īpašuma nodokli par šiem nekustamajiem īpašumiem sedz pašvaldība. Ar nodokli paredz neaplikt tikai tās dzīvojamā māju palīgēkas, kuru platība nepārsniedz 25 kv.m., vienlaicīgi deleģējot tiesības pašvaldībām ar saistošiem noteikumiem noteikt, ka ar nodokli nav apliekamas arī dzīvojamo māju palīgēkas ar lielāku platību, izņemot palīgēkas – garāžas. Grozījumi paredz tiesības pašvaldībām lemt par nodokļa apmēra pieauguma ierobežojuma zemei piemērošanas turpināšanu 2012.gadā, t.sk., nosakot arī ierobežojuma procentuālo apmēru. Vēl pašvaldībām paredzētas tiesības sagruvušām, vidi degradējošām un draudus cilvēku drošībai radošām būvēm (ēkām un inženierbūvēm) piemērot nodokļa likmi 3 procentu apmērā par būvi no būvē piekritīgās zemes kadastrālās vērtības, lai veicinātu to nojaukšanu un vides sakārtošanu.

[Grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.](#)

Spēkā no: 2011.01.01

Ar grozījumiem noteikts atbrīvojums no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli no valstu budžetiem izmaksātos pabalstus, kas saņemti ne tikai Latvijā, bet arī citās Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīs. Likuma grozījumi paredz, ka atlīdzība, kas saņemta par sabiedrības vajadzībām nepieciešama nekustamā īpašuma atsavināšanai, ir ar nodokli neapliedzams ienākums, ja tiek izpildīts nosacījums, ka šis ienākums pēc atsavināšanas 12 mēnešu laikā tiek izmantots funkcionāli līdzīga nekustamā īpašuma iegādei. Tāpat, normatīvais akts paredz papildināt kapitāla aktīvu sarakstu, nepāņemotami nosakot, ka ar nodokli apliekams kapitāla pieauguma ienākums veidojas arī atsavinot tādus kapitāla aktīvus kā ieguldījumu zelts un tam līdzīgus objektus, darījumu objektus valūtas tirdzniecības vai preču biržā. Likumā paredzēti arī citi grozījumi.

[Grozījumi likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”.](#)

Spēkā no: 2011.01.01

Uzlabojot investīcijas vidi Latvijā, tiek paredzēts, ka no nodokļa ir atbrīvoti dividenžu maksājumi, ko maksā vai saņem Latvijas rezidents. Vienlaicīgi grozījumi paredz, ka ar nodokli apliekamo ienākumu var samazināt par zaudētajiem parādiem, kad maksātnespējas process tiek pabeigts un par to ir pieņemtas tiesas nolēmums. Papildus tam likumprojekts paredz samazināt apliekamo ienākumu par arāda summām kas, saskaņā ar tiesas lēmumu, atbilst parādnieka aizsardzības procesā vai ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesā tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā noteiktajam proporcionālajam pamatparādā, līgumsoda vai procentu dzēšanas vai samazinājuma apmēram. Vienlaicīgi, lai samazinātu administratīvo slogu nodokļa maksātājiem, kas uz laiku aptur saimniecisko darbību, likuma 23.pantā tiek noteikts, ka uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājums nav jāveic par periodu, kurā nodokļa maksātājs, informējot Valsts ieņēmumu dienestu, uz laiku ir apturējis saimniecisko darbību. Tādējādi nodokļa maksātājam nebūs arī jāiesniedz papildus iesniegums par avansa maksājumu apmēra pārskatīšanu par mēnešiem, kuros netiek veikta saimnieciskā darbība. Likumā veikti arī citi grozījumi.

[Eiropas Savienības Padomes Direktīva 2011/96/ES par kopējo sistēmu nodokļu uzlikšanai, ko piemēro mātesuzņēmumiem un meitasuzņēmumiem, kuri atrodas dažādās dalībvalstīs](#)

Spēkā no: 2011.01.18

Direktīvas mērķis ir noteikt dividenžu un pārējo peļņas sadales kārtību maksājumiem, kuros meitasuzņēmumi veic saviem mātesuzņēmumiem. Direktīva paredz noteikumus, pēc kuriem dalībvalstis nodrošina, lai šādi maksājumi tiktu atbrīvoti no nodokļiem, kuri tiek ieturēti nodokļu izcelsmes vietā. Tādējādi šāds mehānisms novērsīs nodokļu dubultu uzlikšanu ienākumiem mātesuzņēmuma līmenī.

Direktīvas noteikumi paredz, ka dalībvalstis pieņem normatīvos un administratīvos aktus, lai vajadzīgi, lai no 2012. gada 18. janvāra izpildītu šīs Direktīvas prasības.

Tiesu prakse un nozares ziņas

Valsts ieņēmumu dienests ir izstrādājis metodiskos materiālus „Fizisko personu mantiskā stāvokļa deklarācijas aizpildīšanas kārtība”. Ar metodiskajiem materiāliem sīkāk var iepazīties [šeit](#).

[Satversmes tiesa ir izbeigusi tiesvedību lietā par likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu, kas paredzēja, ka gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli aplikti ienākumi no sava īpašuma pārdošanas, izņemot ienākumu no tāda nekustamā īpašuma pārdošanas, kas ir bijis personas īpašumā mazāk par 12 mēnešiem. Vienlaikus Satversmes tiesa norādīja, ka nodoklis nav jāmaksā tikai no ienākumiem par tāda nekustamā īpašuma pārdošanas, kas personas īpašumā bijis vairāk par 12 mēnešiem, ja persona nekustamos īpašumus nav pārdevusi sistēmiski nolūkā gūt peļņu.](#)

[AT Senāts ir secinājis, ka, nosakot pienākumu maksāt nekustamā īpašuma nodokli, ir apskatāma kopīpašnieku noteiktā lietošanas tiesību izmantošanas kārtība. Ja no tās ir konstatējama konkrēta kopīpašnieka īpašuma tiesību izlietošanas veids īpašuma daļā, kas atbilst tā īpašuma tiesības domājamajai daļai visā īpašumā, tad tas ir nemams vērs.](#)

[AT Senāts ir norādījis, ka gadījumā, ja nodokļu maksātājs piekrīt un atmaksā tikai daļu no papildus nodokļa maksājuma, tad soda nauda attiecībā uz šo maksājuma daļu var tikt samazināta.](#)

STRĪDU IZŠĶIRŠANAS TIESISKAIS REGULĒJUMS

Normatīvie akti

[Grozījumi Krimināllikumā un Grozījumi likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”.](#)

Spēkā no: 2011.01.01

Ar grozījumiem no Krimināllikuma tiek izslēgts soda veids – nāves sods.

Tiesu prakse un nozares ziņas

[Ar likuma „Par tiesu varu” izmaiņām no 2012. gada 1. janvāra zemesgrāmatu nodaļas ir iekļautas rajona \(pilsētu\) tiesu sastāvos. Turpmāk zemesgrāmatu nodaļas kompetencē ir nodotas arī lietas par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi un saistību piespiedu izpildi brīdinājuma kārtībā.](#)

[Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments sadarbībā ar Judikatūras nodaļu un pētnieku Edvīnu Danovski veicis tiesu prakses pētījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu administratīvajās lietās.](#)

[AT Senāts ir norādījis, ka vienpusējs nostiprinājuma lūguma atsaukums, ja nostiprinājuma lūguma saņēmēja persona, ir pretrunā ar Zemesgrāmatu likuma 76.panta ceturtais daļas noteikumiem un nav pieļaujams.](#)

CIVILTIESĪBAS

Normatīvo aktu projekti

[Grozījumi Civillikumā](#)

Izskatīts 1. lasījumā: 08.12.2011

Likumprojekta mērķis ir izstrādāt jaunu personu rīcības spējas institūta tiesisko regulējumu Civillikumā. Ar likumprojekta ir paredzēts pilnīgās rīcības spējas institūtu aizstāt ar ierobežotās rīcības spējas institūtu.

Plānotais regulējums paredz rīcības spējas ierobežojumu noteikt atkarībā no konkrētās dzīves situācijas un tikai gadījumos, kad nebūs cita veida, kā palīdzēt personai realizēt savas tiesības. Ar plānotajām izmaiņām ir paredzēts būtiski palielināt bāriņtiesu lomu personas ar rīcības spējas ierobežojumiem tiesisko interešu aizsardzībā.

[Grozījumi Civilprocesa likumā](#)

Izskatīts 1. lasījumā: 08.12.2011

Ar grozījumiem ir iepilnātos izstrādāt jaunu civilprocesuālās rīcības spējas tiesisko regulējumu Civilprocesa likumā, to pielāgojot iepilnātajiem Civillikuma grozījumiem. Kā arī ir paredzēts precizēt kārtību, kādā tiek izskatītas lietas par personas rīcības spējas ierobežojumiem.

Jums palīdzēs:

Lauris Liepa

biroja partneris

Banku un finanšu, un tiesvedības prakses grupu vadītājs

lauris.liepa@borenius.lv

Laine Skopiņa

biroja partnere

Nekustamo īpašumu un privāto klientu prakses grupu vadītāja

laine.skopina@borenius.lv

Indriķis Liepa

biroja partneris

Uzņēmumu apvienošanas un pārņemšanas prakses grupas vadītājs

indriks.liepa@borenius.lv

Ieva Azanda

biroja partnere

ES un publisko tiesību prakses grupas vadītāja

ieva.azanda@borenius.lv

Gatis Flinters

biroja partneris

Korporatīvo tiesību prakses grupas vadītājs

gatis.flinters@borenius.lv

